

สถานภาพของผู้หญิงใน อินเดียนา
ของ ฌอร์ช ซองด์
The Status of Women Characters
in *Indiana* of George Sand

อมรรัตน์ นิโครธานนท์*
Amornrat Nikrodhananda

บทคัดย่อ

อินเดียนา เป็นนวนิยายเรื่องแรกของ ฌอร์ช ซองด์ นักเขียนในยุคต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ นวนิยายเรื่องนี้ได้สะท้อนสถานภาพของผู้หญิงอย่างเด่นชัดตั้งแต่ชีวิตวัยเยาว์จนถึงชีวิตแต่งงานในสังคมที่ชายเป็นใหญ่ ในวัยเด็กผู้หญิงจะอยู่ใต้อำนาจของพ่อ และเมื่อแต่งงานผู้หญิงจะอยู่ใต้อำนาจของสามี ผู้อ่านจะเห็นความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ผู้หญิงจะอยู่ในสถานะที่ต่ำกว่า ผู้หญิงซึ่งอยู่ในสถานะเยี่ยงทาส ผู้หญิงที่ต้องตกเป็นเหยื่อของผู้ชาย การแต่งงานจะเป็นการแต่งงานแบบคลุมถุงชน มิใช่การแต่งงานด้วยความรัก ผู้หญิงไม่สามารถแสดงความคิดเห็นใดๆ นอกจากเชื่อฟัง ชีวิตจำกัดอยู่ภายในบ้านคอยรับใช้สามี และยิ่งกว่านั้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองหลายระบอบ และการปกครองแต่ละระบอบส่งผลกระทบต่อสถานภาพของผู้หญิงในยุคนี้

Abstract

Indiana is the first novel by George Sand, a writer in the early 19th century. This novel reflects the status of women in a male-dominated society, from childhood to marriage. The novel portrays the gender

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ด็อกเตอร์ ประจำภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

inequality that women are inferior to men. As girls, they are oppressed by their fathers and as wives by their husbands. The status of women is like a slave or a helpless victim of men. Women find no freedom in choosing their own husbands because of the arranged marriage. They are not supposed to express their opinions and are expected to obey and be subservient to their husbands. More importantly, the political revolution in the 19th century resulted in great changes in the status of women.

เมื่อเอ่ยถึง ฌอร์ฌ ซองด์ (George Sand) หลายคนคงเข้าใจว่า เป็นนักเขียนชาย แต่ความจริงเธอเป็นนักเขียนหญิงฝรั่งเศสในยุคต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ฌอร์ฌ ซองด์เป็นนามปากกาชื่อจริงของเธอคือ ออรรอร์ ดูแป็ง (Aurore Dupin) ถือกำเนิดปี ค.ศ. ๑๘๐๔ ณ กรุงปารีส บิดามารดามีฐานะชนชั้นต่างกัน บิดาเป็นจอมพลมาจากชนชั้นสูง ส่วนมารดาเป็นชาวบ้านสามัญชน เมื่อบิดาเสียชีวิตจากการตกม้า ยาเป็นผู้รับเลี้ยงดูแทน เธอได้รับการศึกษาจากสำนักชี เธอเริ่มอาชีพนักเขียนในปี ค.ศ. ๑๘๓๒ หลังจากแยกทางกับสามีและต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกน้อยทั้งสองคนตามลำพัง จึงหันมาเขียนหนังสือเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ในช่วงเริ่มต้นเธอเริ่มเขียนงานร่วมกับนักเขียนชาย ชื่อ จูลส์ ซ็องโด (Jules Sandeau) ต่อมาจึงผลิตงานของตัวเองโดยใช้นามปากกาว่า ฌอร์ฌ ซองด์ คำว่า ซองด์ นั้น เธอได้ยืมนามสกุลพยางค์แรกของ จูลส์ ซ็องโด เธอยังไม่อาจหาญพอที่จะใช้นามจริงเป็นชื่อผู้แต่งด้วยอาจจะเกรงว่าผลงานของนักเขียนหญิงจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อ่านในยุคนั้น ทั้งนี้ก็เพื่อปกป้องตนเองจากผู้คนส่วนใหญ่ซึ่งไม่ยอมรับว่าผู้หญิงควรประกอบอาชีพประเทืองปัญญาใดๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพนักประพันธ์^๙

เธอสร้างผลงานไว้มากมาย เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร นิทาน หนังสือชีวประวัติ บทความด้านการเมือง จดหมายถึงคนใกล้ชิดเพื่อนศิลปินแขนงต่างๆ และนักคิดด้านการเมือง ในส่วนของผลงานนวนิยายมีหลายประเภทด้วยกัน ผลงานในระยะแรกจะมาจากชีวิตส่วนตัวเป็นแนวเพื่อผจญโรแมนติก เช่น *Indiana* และ *Lélia* ต่อมาพัฒนาเป็นนวนิยายแนวสังคมนิยม เช่น *Le Compagnon du Tour de France* และ *Meunier d' Angibault* เนื่องจากได้รับอิทธิพล

^๙ วัลยา วิวัฒน์ศร, เกี่ยวกับผู้ประพันธ์ใน *บึงอาครพ* แปลโดย แสงระวี ทองดี สำนักพิมพ์มติชน, กรุงเทพฯ, ๒๕๔๔, หน้า ๑๓๖

ทางความคิดแนวสังคมและปรัชญาจาก Laménais และ Pierre Leroux หลังจากนั้นเมื่อเธอใช้ชีวิตบั้นปลายในชนบท เธอได้เขียนนวนิยายแนวชีวิตท้องถิ่นได้แก่ *La Mare au Diable* และ *La Petite Fadette* ท้ายที่สุดหลังจากเขียนนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่อง *Histoire de ma vie* แล้ว เธอก็ได้ทวนกลับมาแต่งนวนิยายแนวผจญภัยอีกเช่น *Les Beaux Messieurs de Bois-Doré* เธอสิ้นชีวิตในปี ค.ศ. ๑๘๗๖ รวมอายุได้ ๗๒ ปี

สถานภาพของผู้หญิงในสังคมยุคคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ผู้หญิงไม่มีสิทธิและอำนาจทัดเทียมชาย หน้าที่ของเธอคือ ประพฤติรับใช้สามีและให้กำเนิดบุตร สังคมไม่ได้สนับสนุนให้ผู้หญิงได้รับการศึกษา ยุคนี้จึงไม่เอื้อให้เกิดนักวิชาการหรือนักเขียนหญิง ดังนั้น การใช้นามปากกาเป็นชื่อผู้ชาย ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพของผู้หญิงที่ต่ำต้อยกว่าผู้ชาย โดยเฉพาะในวงวิชาการและนักเขียน

ในครอบครัว กฎหมายให้อำนาจแก่พ่อมากกว่าแม่ ลูกสาวอยู่ภายใต้การดูแลของพ่อแม่ และจะแต่งงานได้เมื่ออายุ ๑๕ ปี การแต่งงานจะมีขึ้นโดยได้รับความเห็นชอบจากพ่อแม่ โดยเฉพาะพ่อต้องเป็นฝ่ายอนุญาตก่อน พ่อจะมีสิทธิ์ขาดในการตัดสินใจในชีวิตของลูกสาว จนกระทั่งลูกสาวอายุถึง ๒๑ ปี

ยิ่งกว่านั้นสังคมไม่ให้ความสำคัญเป็นธรรมต่อผู้หญิง แต่เอื้อให้ผู้ชายอยู่ในสถานะที่เหนือกว่า สามีสามารถใช้อำนาจและความรุนแรงกับภรรยาได้ โดยไม่ได้รับการประณามจากสังคม เนื่องจากในปี ค.ศ. ๑๘๐๔ ซึ่งเป็นปีที่ ฌอร์ฌ ซองด์ ถือกำเนิด จักรพรรดินโปเลียนได้ออกกฎหมายที่ทำให้สถานภาพของผู้หญิงยิ่งตกต่ำกว่าเดิม ตามมาตราที่ ๒๑๓ สามีมีอำนาจเด็ดขาดเหนือภรรยา ภรรยาต้องเชื่อฟังสามีในทุกกรณี เธอไม่มีสิทธิคัดค้านใดๆ ทั้งสิ้น และในสถานะที่ต่ำต้อยอย่างนี้ เธอต้องประณิบัติสามีไม่ต่างจากทาสที่รับใช้เจ้านาย ภรรยาไม่สามารถนั่งร่วมโต๊ะอาหารกับสามี เธอต้องยืนคอยเสิร์ฟอาหารให้และต้องรอนสามีรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อย เธอจึงจะสามารถรับประทานอาหารได้ และในมาตราที่ ๑๑๒๔ ผู้หญิงมีสถานะเทียบเท่าเด็กซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ และคนสติไม่ดี ดังนั้นผู้หญิงจึงต้องอยู่ในความคุ้มครองดูแลของผู้ชาย กฎหมายที่ออกมาจึงเป็นการเสริมอำนาจให้ผู้ชายแต่ลดทอนเสรีภาพของผู้หญิง

ฌอร์ฌ ซองต์ กับนวนิยายเรื่องแรก

ผลงานชิ้นแรกของ ฌอร์ฌ ซองต์ คือ *อินเดียนา (Indiana)* เป็นเรื่องที่ทำให้เธอประสบความสำเร็จอย่างงดงามและมีชื่อเสียง นวนิยายเรื่องนี้จัดเป็นหนังสือที่ขายดีที่สุดเล่มหนึ่งในยุคนั้น ได้มีการแปลและตีพิมพ์เผยแพร่ในต่างประเทศอย่างรวดเร็ว^๒ นวนิยายเรื่อง *อินเดียนา* ดึงดูดความสนใจผู้อ่านร่วมสมัย เนื่องจากกล่าวถึงสถานภาพที่ต่ำต้อยของผู้หญิง ซึ่งนักเขียนได้ต่อต้านที่ผู้หญิงต้องตกเป็นเหยื่อของการกดขี่จากผู้ชาย และสถานภาพของผู้หญิงก็เป็นแก่นเรื่องหนึ่งที่ปรากฏให้เห็นในผลงานต่อมา ฌอร์ฌ ซองต์จึงไม่ได้เป็นเพียงนักเขียนเท่านั้น แต่เธอยังเป็นนักสตรีนิยม (féministe) ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ที่เรียกร้องความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ในนวนิยายเรื่อง *อินเดียนา* นี้ ฌอร์ฌ ซองต์ ได้สะท้อนสถานภาพของผู้หญิงอย่างเด่นชัดตั้งแต่ชีวิตในวัยเยาว์จนถึงชีวิตแต่งงาน ซึ่งในยุคนั้นการแต่งงานแบบคลุมถุงชน^๓ให้เห็นอยู่ทั่วไป เธอได้ถ่ายทอดความรู้สึกขมขื่นในชีวิตแต่งงานจากประสบการณ์ชีวิตของตัวเองผ่านตัวเอกของเรื่อง คือ อินเดียนา ฌอร์ฌ ซองต์ บรรยายให้เห็นความเท่าเทียมกันของสามีและภรรยา และเธอได้ประณามสามีที่ปฏิบัติต่อภรรยาเยี่ยงทาส

เนื้อเรื่องโดยสังเขป

นวนิยายเรื่อง *อินเดียนา* เป็นเรื่องเล่า มีความยาว ๓๔๔ หน้า ประกอบด้วยเนื้อหา ๔ ภาค ๓๐ บท รวมบทนำและบทสรุป ผู้อ่านจะทราบเรื่องราวของตัวละคร โดยผ่านมุมมองของผู้เล่าเรื่อง

ฌอร์ฌ ซองต์ เริ่มเรื่องด้วยชีวิตแต่งงานของนางเอก อินเดียนาแต่งงานกับนายเดลมาร์ อดีตนายพลยุคจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ เป็นการแต่งงานแบบคลุมถุงชน เธอต้องใช้ชีวิตอยู่กับสามีวัยชราที่ใช้ความรุนแรงและอำนาจไม่ต่างจากพ่อของเธอ เธอจึงไม่มีความสุขตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงแต่งงาน มีรพนายแพทย์หนุ่มชาวอังกฤษที่แสนดีซึ่งเธอรักเหมือนพี่ชายคอยช่วยปกป้องเธอ และมีผู้หญิงที่คอยดูแลเธอ แล้ววันหนึ่งความรู้สึกของอินเดียนาก็เปลี่ยนแปลงไป เธอเริ่มมีความสุขเมื่อพบกับเมืองทนายหนุ่มชนชั้นสูง เธอรักเขาแต่เขาไม่ได้รับเธอจริงและได้ไปแต่งงานกับหญิงอื่น แม้กระนั้น ฌอร์ฌ ซองต์ ก็มีได้ชีวิตของนางเอกผู้สิ้นหวังจากเมืองและพยายามฆ่าตัวตาย ในที่สุดเธอได้พบรักแท้หลังจากที่สามีเสียชีวิต เธอพบคนที่รักเธออย่างแท้จริงและเธอก็รักเขา

^๒ Perrot Michel, *Magazine littéraire*, n° 431 mai 2004, p. 25.

อินเดียนาและราฟแต่งงานกัน การแต่งงานใหม่ครั้งนี้ของอินเดียนาจึงเป็นการแต่งงานด้วยความรักมิใช่การแต่งงานแบบคลุมถุงชน

ระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarcal)

ในนวนิยายเรื่องนี้ ผู้อ่านจะเห็นระบบชายเป็นใหญ่อย่างชัดเจน ผู้ชายเป็นผู้นำและเป็นคนตัดสินใจในทุกเรื่อง และผู้หญิงต้องปฏิบัติตาม ลูกสาวต้องอยู่ใต้อำนาจพ่อ เมื่อออกรเรือนต้องอยู่ใต้อำนาจสามี

นายคาร์วาเซล^๓ เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตลูกสาว เขาเป็นผู้เลือกคู่ครองให้อินเดียนาโดยไม่ใส่ใจในเรื่องความแตกต่างของอายุหรือนิสัยใจคอ เขาเลือกนายเดลมาร์เพื่อนที่เพิ่งรู้จักกันวัย ๖๐ ปีให้กับลูกสาววัย ๑๔ ปีของเขา นายเดลมาร์ เป็นข้าราชการทหารบำนาญที่ฐานะไม่สู้ดีนัก อินเดียนาจึงต้องยอมตามพ่อ การแต่งงานของอินเดียนาจึงเป็นการแต่งงานแบบคลุมถุงชนมิใช่การแต่งงานด้วยความรัก

ในชีวิตแต่งงานผู้หญิงต้องเชื่อฟังสามี เมื่อธุรกิจของเดลมาร์ล้มละลายและต้องการย้ายไปทำธุรกิจที่เกาะบูร์บ็อง^๔ อินเดียนาจึงต้องการแสดงความคิดเห็นคัดค้านในเรื่องนี้ แต่เธอก็ต้องเงียบเมื่อสามีพูดขึ้น “...แต่ผู้หญิงถูกสร้างขึ้นมาให้เชื่อฟังไม่ใช่เพื่อแนะนำแสดงความคิดเห็น”^๕

ดังนั้นเราจึงไม่เห็นความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ชีวิตของอินเดียนาเมื่ออยู่กับสามีจึงไม่แตกต่างจากเมื่อครั้งอยู่กับพ่อ “ในการแต่งงานกับเดลมาร์ เธอเพียงเปลี่ยนนายเท่านั้น เมื่อต้องมาอาศัยอยู่ที่ลานญี (Lagny) ก็เพียงเปลี่ยนคุกหรือความโดดเดี่ยว”^๖

^๓ นายคาร์ วาเซล (Carvajal) พ่อของอินเดียนาเป็นชาวสเปนมีฐานะร่ำรวย เขายกย่องจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ซึ่ง ณ เวลานั้นจักรพรรดินโปเลียนได้แผ่ขยายอำนาจครอบครองประเทศต่างๆ ในยุโรป แต่ด้วยพิษภัยทางการเมืองจากการสูญเสียอำนาจของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทำให้เขาต้องอพยพหนีมาอยู่ที่เกาะบูร์บ็อง อาณานิคมของฝรั่งเศส และอินเดียนามองเอกของเรื่องก็ถือกำเนิดที่นี่

^๔ บูร์บ็อง เป็นชื่อเดิม ปัจจุบันคือ เกาะเรอูนีโยง (Réunion) อยู่ในมหาสมุทรอินเดีย ยังคงเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ที่เกาะนี้มีการเพาะปลูกทำไร่กาแฟไว้ขาย คนงานที่มาจากตะวันตกที่มาจากทวีปแอฟริกา

^๕ George Sand, *Indiana*, Gallimard, Paris, 1984, p. 204 «...mais les femmes sont faites pour obéir et non pour conseiller.»

^๖ Ibid, p. 88.

«En épousant Delmare, elle ne fait que changer de maître; en venant habiter le Lagny, que changer de prison et de solitude.»

ผู้หญิงในสถานะเยี่ยงทาส

“ฉันรู้ว่าฉันเป็นทาส และคุณคือผู้ยิ่งใหญ่ กฎหมายของประเทศนี้ได้ทำให้คุณเป็นนายฉัน คุณสามารถมัดร่างกายฉัน มัดมือฉันแน่น ควบคุมการกระทำของฉัน คุณมีสิทธิของคนที่แข็งแรงกว่า และสังคมก็ยอมรับ”^๙

คำพูดนี้แสดงให้เห็นว่าอินเดียนาตระหนักดีว่า ในชีวิตแต่งงานเธอมีสถานะไม่ต่างจากทาส เธอเป็นทาสของชายที่เป็นสามี บ่อยครั้งที่ฌอร์ฌ ซองต์ ใช้คำว่า “ทาส” เพื่อบอกสถานะของผู้หญิง เธอได้ประณามสามีที่ปฏิบัติต่อภรรยาเยี่ยงทาสซึ่งกฎหมายก็เอื้อให้ผู้ชายอยู่ในสถานะที่เหนือกว่า ในนวนิยายเรื่องนี้นอกจากจะเห็นผู้หญิงในสถานะเป็นทาสของสามีแล้ว ยังเห็นผู้หญิงตกเป็นทาสของคนรักอีกด้วย

ทาสของสามี

ในชีวิตแต่งงาน อินเดียนาไม่ต่างจากทาส เธอต้องคอยปรนนิบัติรับใช้สามีทุกอย่าง ชีวิตของเธอจำกัดอยู่แต่ในบ้าน ทำงานบ้าน เย็บปักถักร้อย เตรียมและเสิร์ฟอาหาร เธอถูกมองว่าเป็นสัตว์เลี้ยง “อินเดียนาคิดว่า นี่คือการถูกเหยียดหยามผู้หญิง ในสายตาของเขา ผู้หญิงเป็นเพียงสัตว์เลี้ยงที่พร้อมจะดูแลบ้านให้เรียบร้อย เตรียมอาหาร และเสิร์ฟอาหาร”^{๑๐}

ยิ่งสามีอยู่ในวัยชราก็ยิ่งต้องการการดูแลเอาใจใส่มากโดยเฉพาะยามเจ็บไข้ได้ป่วย และครั้งหนึ่งที่นายเดลมาร์ตกม้าบาดเจ็บ อินเดียนาต้องทำหน้าที่ไม่ต่างจากพยาบาลที่ต้องคอยปฐมพยาบาลคนไข้ แต่ถ้าเป็นงานนอกบ้านแล้วต้องเป็นธุระของสามีเท่านั้น

^๙ Ibid ; p. 232.

«Je sais que je suis l'esclave et vous le seigneur. La loi de ce pays vous a fait mon maître. Vous pouvez lier mon corps, garrotter mes mains, gouverner mes actions. Vous avez le droit du plus fort, et la société vous le confirme.»

^{๑๐} Ibid ; pp. 212-213.

«voilà bien son mépris pour les femmes, pense -t- elle, elles ne sont à ses yeux que des animaux domestiques, propres à maintenir l'ordre dans une maison, à préparer les repas et à servir le thé.»

ทาสของคนรัก

หนูพร้อมจะยอมรับสถานะเป็นคนรับใช้ของเมืองคนรัก ทั้งๆ ที่เธอน่าจะอยู่ในสถานะของภรรยา แต่เนื่องจากเมืองไม่คิดจะแต่งงานกับเธอ ด้วยความรักอันลึกซึ้งที่มีต่อเมืองทำให้หนูไม่อยากอยู่ใกล้ชิดเขาเพื่อปรนนิบัติ “คุณไม่สามารถให้ฉันไปอยู่กับคุณเพื่อคอยรับใช้คุณหรือ...อนุญาตให้ฉันเป็นคนรับใช้คุณเถอะ”^๙

ในชีวิตแต่งงานอินเดียนาเป็นทาสของชายที่เป็นสามี คอยรับใช้และรับคำสั่งจากสามี เมื่อมีความรักเธอก็เป็นทาสที่ยอมสละทุกอย่างเพื่อชายที่เธอรัก “ฉันเอง อินเดียนาของเธอ ทาสของเธอ ที่เธอเรียกให้กลับมาหลังจากที่ต้องระเหิดจะเหิรไปอยู่ไกล ผู้ซึ่งเดินทางถึงฟ้นไมล์เพื่อมารักและรับใช้เธอ เพื่อนคู่ชีวิตที่เธอได้เลือก ซึ่งได้ละทิ้งทุกอย่าง เสี่ยงภัยทุกอย่าง กล้าท้าทายทุกอย่าง เพื่อนำพาช่วงเวลาแห่งความสุขมาสู่เธอ”^{๑๐} แต่อินเดียนาก็ต้องผิดหวังอย่างรุนแรงเมื่อเมืองได้แต่งงานกับหญิงอื่น

ผู้หญิงในสถานะตกเป็นเหยื่อ

เหยื่อรองรับอารมณ์ของพ่อ

อินเดียนาเป็นเหยื่อรองรับอารมณ์ที่แปรวนแปรของพ่อตั้งแต่เยาว์วัย ด้วยความผิดหวังทางการเมืองและต้องเนรเทศตัวเองมาอยู่ที่เกาะบูร์บ็อง ทำให้นายคาร์ราเวลกลายเป็นคนเกรี้ยวกราดรุนแรง มีโทสะ เขาได้ระบายอารมณ์โกรธใส่ลูกสาวอยู่บ่อยครั้ง อินเดียนาจึงขาดความรักความอบอุ่นจากผู้เป็นพ่อ “ถูกเลี้ยงดูโดยพ่อที่เป็นคนแปลก และรุนแรง เธอจึงไม่เคยได้รู้จักความสุขอย่างที่พ่อคนอื่นได้ให้”^{๑๑} จากวัยเยาว์ที่ขมขื่นเธอได้กลายเป็นผู้หญิงที่ซึมเศร้า เหนงโดดเดี่ยว และโหยหาความรัก

^๙ Ibid ; p. 110.

«Ne pouvez – vous me prendre auprès de vous pour vous servir? ...Mais permettez-moi d'être votre servante.»

^{๑๐} Ibid ; p. 296.

«c'est moi, c'est ton Indiana, c'est ton esclave que tu as rappelée de l'exil et qui est venue de trois mille lieues pour t'aimer et te servir; c'est la compagne de ton choix qui a tout quitté, tout risqué, tout bravé pour t'apporter cet instant de joie!»

^{๑๑} Ibid ; p. 88.

«Elevée par un père bizarre et violent, ell n'avait jamais connu le bonheur que donne l'affection d'autrui.»

เหยื่อความรุนแรงของสามี

สามีมีสิทธิตีภรรยาและทำร้ายคนในบ้านได้ ไม่ได้เป็นเรื่องที่สังคมต้องประณาม “เขาสามารถตีภรรยาของเขา ทำร้ายคนของเขา ทำให้ลูกๆ ต้องย้ายที่ไม่เกี่ยวกับใคร สังคมลงโทษเฉพาะการกระทำที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อคนอื่น ชีวิตส่วนตัวไม่ใช่หน้าที่ของสังคมที่จะไปจัดการ”^{๑๖}

สังคมจึงมีส่วนทำให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อความรุนแรงของสามีผู้เขียนได้ดำเนินเรื่องให้ค่อยๆ เห็นความรุนแรงของนายเดลมาร์อันจะนำไปสู่ความรุนแรงที่สามีแสดงต่อภรรยา โดยเริ่มจากการที่นายเดลมาร์ทำร้ายสัตว์เลี้ยงแสนรักของอินเดียนาจนวันหนึ่ง โอเฟเลีย (Ophelia) สุนัขเพศเมียต้องเข้าไปหลบซ่อนอยู่ใต้เท้าของอินเดียนาและร้องด้วยความกลัวเมื่อนายเดลมาร์ชักแล้วออกมาเพื่อจะเข้าไปตีสุนัขตัวนี้ อินเดียนารู้สึกหวาดกลัวจนต้องวิ่งวนขอความเมตตาให้ละชีวิตของโอเฟเลีย และฉากที่แสดงให้เห็นความรุนแรงโหดร้ายของสามีต่อภรรยา คือ เมื่อนายเดลมาร์ได้พบจดหมายที่เขียนติดต่อระหว่างภรรยาและเฮอร์มิง เขาเกิดความหึงหวงอย่างรุนแรงและบันดาลโทสะ “เขากระชากผมอินเดียนา ทำให้เธอล้มลง และฟาดหน้าเธอด้วยรองเท้านับ...อินเดียนาลุกขึ้นและเช็ดหน้าที่อาบท่วมด้วยเลือด ด้วยท่าที่สงบและเยือกเย็น...เธอไม่ได้แสดงความสะพึงกลัวแม้แต่น้อยนิด เธอไม่ปริปากร้อง ดูเหมือนว่าเธอเกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะให้เดลมาร์ฆ่าเธอเสียในวาระนี้โดยที่เธอไม่ได้ขอความช่วยเหลือจากใคร”^{๑๗}

^{๑๖} Ibid ; p. 132.

«Il peut battre sa femme, maltraiter ses gens, ruiner ses enfants, cela ne regarde personne. La société ne condamne que les actes qui lui sont nuisibles; la vie privée n'est pas de son sort.»

^{๑๗} Ibid ; pp. 169-170.

«...Il la saisit par les cheveux, la renversa, et la frappa au front du talon de sa botte...Indiana qui s'était relevée, et qui essayait d'un air calme et froid, le sang dont son visage était inondé... Mais elle n'avait pas témoigné la moindre frayeur,...elle n'avait pas laissé échapper un cri, elle n'avait pas élevé la main pour demander grâce. Fatiguée de la vie, il semblait qu'elle eût éprouvé le désir cruel de donner à Delmare le temps de consommer un meurtre en n'appelant personne à son secours.»

เหยื่อของคนรัก

ผู้หญิงสวยมักจะดึงดูดความสนใจผู้ชาย และตกเป็นเหยื่อ อันตรายและหนักก็เช่นเดียวกัน สำหรับบุคลิกภาพของเธอเป็นที่สะดุดตาชายหนุ่มและเป็นเมืองที่เอาชนะใจเธอได้ “อย่างไรก็ดี นู๋ก็ยังสวยมากอย่างที่เธอได้เคยเห็นเธอเป็นครั้งแรกที่งานเลี้ยงของหมู่บ้าน ซึ่งเขาได้ผจญชนที่อยากรู้อยากเห็นจนได้เข้าไปใกล้เธอ ซึ่งเป็นชัยชนะเล็กๆ น้อยๆ ที่เขาได้ดึงเธอออกมาได้จากชายคู่แข่งนัยยิลา”^{๑๔} และเมื่อสาวงามอย่างอันเดียปรากฏตัวในงานเต้นรำเธอกลายเป็นดาวดวงเด่นที่ชายหนุ่มหมายปอง และท้ายที่สุดผู้ชายที่เข้ามาใกล้ชิดเธอคือ เรมื่อง “เธอเป็นสาวร่างเล็ก น่ารัก แบบบาง งดงามผุดผ่องดั่งนางฟ้าภายใต้แสงเทียนส่องสว่าง จนผิวอาจหมองลงได้ยามต้องแสงอาทิตย์... ในขณะที่คอยอยู่ บรรดาชายหนุ่มต่างรีบเข้ามาห้อมล้อมเพื่อขอเธอเต้นรำ”^{๑๕}

เมอร์ซ ซองด์ ได้ให้ภาพของเมืองหนานหมื่นชนชั้นสูงวัย ๒๕ ปี “คุณต้องการอะไรละ เรมื่องเป็นผู้ชายที่มีชนประเพณีที่งดงาม มีชีวิตที่ไขว่คว้า และมีความรักแบบเพ้อฝัน”^{๑๖} เรมื่องไม่ใช่ผู้ชายติดดิน ที่จริงจึงกับความรัก เขาเป็นคนเจ้าชู้ พุดจาแก๋ มีเสน่ห์ชวนให้สาวหลงใหล นู๋หลงรัก เรมื่องมากจนมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งและตั้งครรภ์ แต่เรมื่องกลับไม่ปรารถนาทั้งแม่และลูก “เรมื่องไม่มีทางอื่นนอกจากขับไล่พยานรักที่เป็นภัยและผู้หญิงที่เขาไม่รักอีกแล้วไปให้พ้น”^{๑๗} เขาใช้วาทะศิลป์พุดจาหวานล่อให้นู๋ไปอยู่ที่เมืองอื่น และเขาจะช่วยค่าเลี้ยงดูลูก ทั้งๆ ที่นู๋ยอมที่เขาจะไม่

^{๑๔} Ibid ; p. 74.

«Noun était pourtant bien belle, c'était ainsi qu'il l'avait vue pour la première fois à cette fête de village où il avait fendu la presse des curieux pour l'approcher, et où il avait eu le petit triomphe de l'arracher à vingt rivaux.»

^{๑๕} Ibid ; pp. 80-81.

«C'était une créature toute petite, toute mignonne, toute déliée ; une beauté de salon que la lueur vive des bougies rendait féérique et qu'un rayon du soleil eût ternie... En attendant ils se pressaient autour d'elle pour la faire danser.»

^{๑๖} Ibid ; p. 75.

«Que voulez-vous! Raymond était un homme de moeurs élégantes, de vie recherchée, d'amour poétique.»

^{๑๗} Ibid ; p. 110.

«Raymond n'en avait pas d'autre que de se débarrasser d'un témoin dangereux et d'une femme qu'il n'aimait plus.»

แต่งงานด้วย เพียงขอให้หล่อนได้อยู่ได้ขายคาเดียวกับเขาก็ตาม และเมื่อเธอตระหนักว่าเขาลิ้นรักเธอและไปสนใจคนอื่นเสีย เธอเสียใจจนคิดสั้นฆ่าตัวตาย เป็นการจบชีวิตที่น่าเศร้า เธอตายทิ้งกรม

ส่วนอินเดียนาเธอไม่ใช่สาวโสดอย่างนู่น เธอเป็นมารยาที่อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ออกงานสังคมน้อย เธอไม่ใช่ผู้หญิงที่เข้าสังคมเก่งจึงไม่รู้เท่าทันผู้ชาย ประกอบกับเมื่อเธอผิดหวังจากชีวิตแต่งงานเธอจึงรอคอยความรัก และความรักก็ทำให้เธอตาบอดจนเธอตกเป็นเหยื่อของเหมือง โดยไม่ระวังสงสัย “หล่อนไม่คิดเลยด้วยว่า ผู้ชายคนนั้นสามารถเป็นคนโกหกได้ หรือเป็นคนเล่นๆ ไม่จริงจัง เธอมองเขาอย่างที่เขาปรารถนา อย่างที่เธอฝันไว้ และเหมืองก็สามารถหลอกลวงเธอได้ถ้าเขาไม่จริงใจ”^{๙๙} อินเดียนาต่างกับนู่นตรงที่เธอไม่ได้ถลำตัวมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับเขา เธอเป็นเพียงผู้ทางใจเท่านั้น อันที่จริงเหมืองไม่ได้รักอินเดียนา และไม่ได้คิดจะแต่งงานกับเธอ เหมืองต้องการให้อินเดียนาเป็นเพียงเมียนอกสมรส “เขาไม่เห็นประโยชน์อันใดที่จะรอให้หล่อนเป็นหม้ายเพื่อแต่งงานอย่างที่เขาเห็นชอบ...เขารู้ว่าเขาเจ้าคารมและเจ้าเล่ห์เพียงพอที่จะทำให้ผู้หญิงที่มีจิตใจแน่วแน่และแสนประเสริฐคนนี้เป็นเมียนอกสมรสที่ยอมเชื่อฟังอยู่ในอำนาจและจงรักภักดีต่อเขาได้”^{๑๐๐} อย่างไรก็ดีตาม ฌอร์ฌ ซองดักก็ไม่นิยมให้นางเอกของเธอทำผิดศีลธรรม ไม่มีสักครั้งที่อินเดียนาจะพลาดทำเสียที่เหมือง ดังเช่นคำพูดของอินเดียนาที่กล่าวกับเหมือง ซึ่งแสดงให้เห็นศักดิ์ศรีของผู้หญิง “ฉันยอมตายเสียดีกว่าที่จะลดตัวเองเป็นเพียงเมียนอกสมรส”^{๑๐๑}

^{๙๙} Ibid ; p. 90.

«Elle ne pensa pas non plus que cet homme pouvait être menteur ou frivole. Elle le vit comme elle le désirait, comme elle l'avait rêvé, et Raymond eût pu la tromper, s'il n'eût pas été sincère.»

^{๑๐๐} Ibid ; p. 266.

«Il n'entrait pas dans ses intérêts d'attendre qu'elle fût veuve pour l'épouser, comme l'avait entendu madame de Ramière...Il se sentait assez d'adresse et de rouerie dans l'esprit pour faire de cette femme ardente et sublime une maîtresse soumise et dévouée.»

^{๑๐๑} Ibid ; p. 200.

«J'aime mieux mourir que de descendre à n'être plus que votre maîtresse.»

ผู้หญิงกับการฆ่าตัวตาย

ในนวนิยายเรื่องแรกนี้ ฌอร์ฌ ซองต์ ได้สร้างตัวละครคู่เหมือน^{๒๑} คือ เป็นตัวละครอีกตัวที่มีส่วนละม้ายคล้ายคลึงกับนางเอก ไม่ว่าจะเป็นรูปลักษณ์ภายนอก นิสัยใจคอ และพฤติกรรมบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน แต่จะมีสถานะทางสังคมที่แตกต่างกันเฉกเช่นอินเดียนาและนูน มีความสวยงามตามแบบฉบับสาวพื้นเมือง มีจิตใจอ่อนไหว ทั้งคู่หลงรักผู้ชายคนเดียวกัน แต่อินเดียนาอยู่ในสถานะเป็นนายหญิงของบ้านที่มีการศึกษา ส่วนนูนเป็นเพียงพี่เลี้ยงและสาวใช้ذنห้องที่ยากจนไร้การศึกษา อย่างไรก็ตามทั้งสองคนประสบชะตากรรมที่คล้ายกัน การที่เรีมือทอดทิ้งนูนก็เป็นสิ่งบอกเหตุว่า อินเดียนาก็จะถูกปฏิเสธจากเรีมือเช่นเดียวกัน และเมื่อทั้งสองผิตหวังจากความรัก ทางออกที่เลือกจึงไม่แตกต่างกัน คือ การฆ่าตัวตาย

เป็นที่น่าสังเกตว่า ตัวละครหญิงทั้งสองเลือกการฆ่าตัวตายในลักษณะเดียวกันโดย การโดดน้ำตาย^{๒๒} นูนทำได้สำเร็จ เธอตายในแม่น้ำในขณะที่อินเดียนาล้มเหลวเพราะราฟได้รั้งเธอไว้ก่อนที่จะกระโดดลงแม่น้ำแซน อย่างไรก็ตามความคิดเรื่องฆ่าตัวตายของอินเดียนาก็ปรากฏขึ้นอีกแม้จะไม่ใช้การกระโดดน้ำตายเช่นครั้งที่ผ่านมาก็ตาม อินเดียนาไม่เคยได้รับความสุข เธอผิตหวังทั้งในชีวิตแต่งงานและชีวิตรัก จึงไม่น่าแปลกใจที่นางเอกของเรื่องจะคิดฆ่าตัวตายครั้งแล้วครั้งเล่า ผู้อ่านจะเห็นสภาพของผู้หญิงที่หมดสิ้นความหวัง "นี่เป็นที่สุดของความทุกข์ทนและการถูกทอดทิ้งทั้งมาตามเดลมาร์ ผู้ซึ่งไม่หมดสิ้นความพยายามที่จะต่อสู้กับชะตากรรมที่ดาโถมจนเต็มกับชีวิตที่แตกสลายถูกทำลายจนสิ้นได้ปล่อยให้ร่างกายถูกกัดกร่อนจากคามหิว ความไข้ และความเจ็บ

^{๒๑} ในนวนิยายเรื่องต่อมาคือ *Lélia* ฌอร์ฌ ซองต์ ก็ได้สร้างตัวละครคู่เหมือนอีก *Lélia* และ *Pulchérie* เป็นผู้หญิงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

^{๒๒} ฌอร์ฌ ซองต์ ผูกพันกับธรรมชาติโดยเฉพาะเกี่ยวกับน้ำ ในนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติ เรื่อง *Histoire de ma vie* เธอได้เขียนเล่าว่าน้ำเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจเธอราวกับเป็นมนต์เสน่ห์ที่ลึกลับ เธอมักจะชอบเดินเล่นริมแม่น้ำมากกว่าจะไปหาภูมิทัศน์อื่นที่ร้นรมย์ ดังนั้นในนวนิยายหลายเรื่องของเธอก็จึงมักมีแม่น้ำ ท้องบึง เป็นฉากด้วยและบางครั้งมีความสัมพันธ์กับความตาย ดังเช่นในนวนิยายแนวชีวิตห้องทุ่งของเธอ ฌอร์ฌ ซองต์ เรื่อง *La Mare au Diable* เป็นบึงที่มีเด็กจมน้ำตาย

ปวดโดยไม่ปรึกษาบ่น ไม่หกล้มหน้าตา ไม่พยายามแม้จะตายให้เร็วขึ้นสัก ๑ ชั่วโมง เพื่อที่จะทนทุกข์ทรมานให้สั้นลงอีกสัก ๑ ชั่วโมง”^{๒๓}

อาจกล่าวได้ว่า ผู้หญิงแม้จะอยู่ในสถานภาพที่แตกต่างกันทั้งฐานะ ชนชั้น การศึกษา แต่เมื่อผิดหวังจากความรัก เธอได้เลือกการฆ่าตัวตายเป็นทางออกที่คล้ายคลึงกัน

ผู้หญิงในสถานะที่เหนือกว่าชาย

แม้จะเห็นผู้หญิงทั้งสองคนอย่างอินเดียนาและฌอนที่ตกอยู่ในสถานภาพที่ต่ำกว่าชาย แต่ผู้อ่านก็ได้เห็นผู้หญิงที่อยู่ในสถานะที่เหนือกว่าผู้ชายอย่าง ลอร์ เดอ นียงซี^{๒๔} ที่รู้เท่าทันการเมืองและมีฐานะดีกว่าเขา “ใจไม่กว้างเท่ามาตามเดลมาร์ แต่คล่องแคล่วกว่า เย็นชา แต่ช่างประจบ เยื่อหยิ่ง แต่ช่างเอาอกเอาใจเสียด้วยนี่คือผู้หญิงที่น่าจะสยบการเมืองได้ เพราะเธอเหนือเขาในเรื่องความคล่องแคล่วปราดเปรียว ดังที่เขาเคยเป็นเมื่ออยู่กับอินเดียนา เธอจะเข้าใจในไม่ช้าว่า ผู้ที่ชื่นชมเธอมีความโลภอยากได้ทรัพย์สินของเธอมากพอๆ กับอยากได้ตัวเธอ”^{๒๕}

^{๒๓} George Sand, *Indiana*, Gallimard, Paris, 1984, p. 300.

«C'est le dernier degré de la misère et de l'abandon. Aussi madame Delmare, n'essayant pas de lutter contre une destinée remplie, contre une vie brisée et anéantie, se laissa ronger par la faim, par la fièvre et par la douleur, sans proférer une plainte, sans verser une larme, sans tenter un effort pour mourir une heure plus tôt, pour souffrir une heure de moins.»

^{๒๔} ลอร์ เดอ นียงซี (Laure de Nangy) เป็นบุตรบุญธรรมของนายอูแบร์ (Hubert) นักอุตสาหกรรมชนชั้นกลางที่มั่งคั่ง เดิมเธออยู่กับปู่แต่ผลพวงจากการปฏิวัติล้มล้างระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ทำให้ปู่หลานชนชั้นสูงคู่นี้ต้องสูญเสียทรัพย์สินที่ดิน ต้องใช้ชีวิตอย่างลำบาก ซึ่งการปฏิวัตินี้กล่าวหมายถึงการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๗๘๙ การปฏิวัติครั้งยิ่งใหญ่ถือเป็นการล่มสลายของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช กษัตริย์สูญเสียอำนาจ ชนชั้นสูงสูญเสียสถานะทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เมื่อปู่สิ้นชีวิต นายอูแบร์ ได้รับลอร์ดมาอยู่ในความอุปการะ และได้มองหาคู่ครองที่เป็นชนชั้นสูงที่เหมาะสมคู่ควรให้กับบุตรบุญธรรมคนนี้และเพื่อมาดูแลกิจการและทรัพย์สินสมบัติด้วย

^{๒๕} George Sand, *Indiana*, Gallimard, Paris, 1984, pp. 289-290.

«moins généreuse que madame Delmare, mais plus adroite, froide et flatteuse, orgueilleuse et prévenante, c'était la femme qui devait subjuguier Raymond : car elle lui était aussi supérieure en habileté qu'il l'avait été lui-même à Indiana. Elle eut bientôt compris que les convoitises de son admirateur étaient bien autant pour sa fortune que pour elle.»

ลอร์ เดอ นียงที่ ไม่ได้ตกเป็นทาสของเมือง นั่นเป็นเพราะเธอมีฐานะที่ร่ำรวยกว่า และที่สำคัญเธอไม่ได้รักเมือง เธอไม่ใช่ผู้หญิงที่บูชาความรักอย่างอินเตียนาและหนู เธอเป็นผู้หญิงที่เฉลียวฉลาดและรู้จักเมืองดีเกินกว่าจะรักเขาได้ เธอรู้ดีถึงความปวราณาของเมืองซึ่งมีฐานะทางการเงินคลอนแคลน เขาต้องการแต่งงานกับลอร์เพื่อยกระดับฐานะให้มั่นคง และมีหน้ามีตาในสังคม ลอร์เองก็ได้เกลียดชังเขาที่เขาคิดคำนวณผลประโยชน์เหมือนเช่นคนอื่นในยุคของเขา ลอร์จึงสามารถยอมรับการแต่งงานซึ่งเปรียบเสมือนความจำเป็นทางสังคม เธอเข้าใจและยอมรับสังคมได้

อาจกล่าวได้ว่า การแต่งงานระหว่างเมืองกับลอร์เป็นการแต่งงานด้วยเหตุผลและผลประโยชน์ ลอร์และเมืองมีความคิดที่คล้ายคลึงกัน ความรักไม่ใช่สิ่งที่สำคัญ ลอร์สามารถให้ในสิ่งที่เขาปรารถนา คือสถานภาพที่ดีในสังคมชั้นสูง ในขณะที่อินเตียนาและหนูไม่สามารถให้ได้ และสิ่งที่อินเตียนาให้เขาคือความรัก ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาไม่ต้องการ อินเตียนาให้คุณค่ากับความรักไว้สูงส่งต่างจากเมือง สำหรับอินเตียนารักคือการเสียสละ “คุณต้องรักฉันอย่างไม่น่าใจให้คนอื่นไม่เปลี่ยนใจ ไม่นิ่งเฉย ต้องพร้อมที่จะสละทุกอย่างเพื่อฉัน ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินสมบัติ ชื่อเสียง หน้าตา ธุรกิจ หลักการ ครอบครัวยุคทุกอย่าง เพราะว่าฉันก็จะสละได้สิ้นทุกอย่างเช่นกัน ฉันต้องการให้เท่าเทียมกัน คุณเห็นไหมว่าคุณไม่สามารถรักฉันได้อย่างนี้”^{๒๖} ปรากฏว่าอินเตียนามองเมืองได้ไม่ผิด เขาไม่สามารถสละทั้งหัวใจ ผลประโยชน์ที่พึงได้หรือความทะเยอทะยานในอนาคตของเขาเพื่อความรักได้ แม้กระนั้นอินเตียนาก็ยังหลงรักเมือง ความรักข้างเดียวทำให้อินเตียนาทกอยู่ในสถานะเป็นรองต่างจากลอร์โดยสิ้นเชิง

ผู้ชายตัวแทนระบอบการปกครองกับสถานภาพของผู้หญิง

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นยุคที่มีความผันผวนเปลี่ยนแปลงอย่างมากทางการเมือง มีการปรับเปลี่ยนการปกครองหลายครั้ง ฌอร์ฌ ซองต์ ได้ถ่ายทอดให้เห็นระบอบการปกครอง ๓ ระบอบผ่านตัวละครชายเด่น ๓ ตัวละคร นายเดลมาร์เป็นตัวแทนของระบอบการปกครองแบบจักรวรรดิที่ ๑ (1er Empire 1800-1814) ซึ่งเป็นการปกครองแบบเผด็จการนำโดยจักรพรรดินโปเลียน

^{๒๖} Ibid ; p. 148.

« Il faut m'aimer sans partager, sans retour sans réserve ; il faut être prêt à me sacrifier tout, fortune, réputation, devoir, affaires, principes, famille, tout, monsieur, parce que je mettrai le même dévouement dans la balance et que je la veux égale. »

โบนาร์ต (Napoléon Bonaparte) นายการเมืองเป็นตัวแทนระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่ง ณ เวลานั้นเป็นยุคฟื้นฟูระบอบกษัตริย์ (La Restauration 1814-1830) คือ พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๘ (Louis XVIII) แห่งราชวงศ์บูร์บ็อง (Bourbon) และพระเจ้าชาร์ลที่ ๑๐ (Charles X) ส่วนแรกเป็นตัวแทนระบอบสาธารณรัฐที่ ๑ และที่ ๒ (La Première République 1790-1800 ; La Seconde République 1848-1852) เป็นการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยพร้อมคำขวัญเสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ

นายเดลมาร์ยก่องจักรพรรดินโปเลียนอย่างชนิดที่ใครจะต้องไม่ได้ “เขาเป็นชายที่ยืนหยัดในความคิดทางการเมืองของตนเอง ไม่ยอมฟังเหตุผลถ้าจะมีใครหมิ่นพระบรมเดชานุภาพขององค์จักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ และเขาปกป้องพระองค์อย่างไม่ลืมหูลืมตาเยี่ยงทหารวัย ๖๐ ปี”^{๒๖} อดีตนายพลเดลมาร์ชื่นชมและยึดติดอยู่กับระบอบการปกครองแบบเผด็จการอย่างเหนียวแน่น ฌอร์ฌ ซองต์ ได้ตำหนิอาชีพทหารของนายเดลมาร์ว่าทำให้เป็นคนหยาบกระด้าง และภรรยาต้องทนรับพฤติกรรมของสามี “เขาไม่ได้เป็นคนใจร้ายโดยธรรมชาติ เป็นคนเห็นอกเห็นใจอยู่บ้างบางครั้งจนทำให้สำนึกผิดได้ และพอรู้สำนึกก็แทบจะเป็นคนอ่อนไหวเลยทีเดียว ก็ชีวิตในค่ายทหารนั้นแหละทำให้เขากลายเป็นคนหยาบกระด้าง...แต่ภรรยาของเขาเริ่มเกิดหัวใจกับชะตากรรมของเธอเสียแล้ว เธอจึงไม่คิดจะทำให้ชะตาชีวิตเธอดีขึ้น”^{๒๗} การชอบใช้อำนาจอย่างเผด็จการเยี่ยงทหาร ทำให้ทุกคนในบ้านกลัว ไม่ว่าจะเป็นการยา คนไข้ หรือแม้แต่สัตว์เลี้ยงอยู่อย่างหวาดกลัว และไม่มีความสุข

การเมืองซึ่งนิยมระบอบกษัตริย์ แสดงให้เห็นชัดเจนว่า เขาพบเห็นความอยุติธรรมในสังคมที่เกิดขึ้นภายใต้ระบอบนี้ได้มากกว่าจะเห็นกลุ่มชนชั้นสูงที่ตนสังกัดต้องถูกประหารชีวิต ดังที่เกิดขึ้นในช่วงปฏิวัติฝรั่งเศส “การเมืองสนับสนุนความคิดเรื่องการสืบทอดราชบัลลังก์โดยสายเลือด

^{๒๖} Ibid ; p. 86.

«C'était un homme de fer en fait de sentiments politiques, il n'entendait pas raison sur la gloire inattaquable de son grand empereur, et il la défendait avec l'obstination aveugle d'un enfant de soixante ans.»

^{๒๗} Ibid ; p. 135.

«La nature ne l'avait pas fait méchant ; il avait des instants de pitié qui l'amenaient au repentir, et, dans le repentir, il était presque sensible. C'était la vie des camps qui avait érigé chez lui la brutalité en principe...mais cette femme était rubutée du son sort ; elle ne se donnait pas la peine de chercher à le rendre meilleur.»

เขากล่าวว่า เขาพอใจที่จะทนรับการใช้อำนาจในทางที่ผิด ทั้งความอคติ และความอยุติธรรม มากกว่าที่จะเห็นเครื่องกีดกันที่ยกขึ้น และเลือดของผู้บริสุทธิ์ต้องไหลริน”^{๒๙} ในฐานะชนชั้นสูง เรเมืองพอใจที่จะเห็นการกลับมาเรืองอำนาจของราชวงศ์และราชสำนัก เรเมืองชอบออกงาน มีหน้ามียาในสังคม ใช้ชีวิตสุขสำราญเฉกเช่นคนชั้นสูงทั่วไป เขาปฏิบัติตัวไม่ต่างจากชนชั้นสูงที่ผูกพันกับสถานะทางชนชั้นของตน ปรารถนาจะแต่งงานกับบุคคลในชนชั้นเดียวกัน และยิ่งกว่านั้นก็ให้ความสำคัญกับการแต่งงานเพื่อผลประโยชน์มากกว่าการแต่งงานด้วยความรัก เรเมืองจึงเลือก ลอร์ เดอ น็องซี สาวชนชั้นสูงที่ร่ำรวยมากกว่าอีนเดียนา เขาเลือกผู้หญิงที่สามารถนำพาความมั่งคั่งในสังคม และความมั่งคั่งให้เขาได้ เขาจะไม่จริงจังกับความรัก เขาไม่แม้แต่ยอมทำตามคำแนะนำของแม่ที่ให้ออจนินเดียนาเป็นหม้ายจะได้แต่งงานกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า หลังจากการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๗๘๙ กลุ่มชนชั้นสูงซึ่งเคยมีอำนาจรุ่งเรืองได้มองเห็นวิถีชีวิตตกต่ำลงของตน จึงต่างยอมลดศักดิ์ศรีแต่งงานกับชนชั้นกลางที่มีฐานะมั่งคั่ง ในนวนิยายเรื่องนี้เราจะเห็นตัวละครอย่าง ลอร์ เดอ น็องซี สาวชนชั้นสูงที่สูญเสียอำนาจและทรัพย์สินหลังการปฏิวัติ เธอไม่ได้เป็นชนชั้นสูงที่ร่ำรวยอีกแล้ว แต่เธอได้กลายเป็นบุตรบุญธรรมของชนชั้นกลาง นักอุตสาหกรรมที่มั่งคั่ง และการแต่งงานระหว่างเธอกับเรเมืองจึงเปรียบเสมือนการประสานผลประโยชน์ต่างๆ ระหว่างชนชั้นที่ผู้มีเงินมากจะซื้อความเป็นผู้ดีชั้นสูง ในขณะเดียวกัน ผู้ที่เป็นผู้ดีเก่าชนชั้นสูงก็ต้องยอมรับอำนาจของเงินตรา เรเมืองเลือกแต่งงานกับลอร์คองไม่ใช่เพราะเธอเป็นคนชั้นสูงเท่านั้น แต่เป็นเพราะเธอร่ำรวยด้วย ลอร์เองก็ใช้เงินเพื่อรักษาสถานภาพชนชั้นสูงเอาไว้ เธอจึงเลือก เรเมืองหนุ่มชนชั้นสูงมากกว่าจะเลือกแต่งงานกับหนุ่มชนชั้นกลาง

ในกรณีของหนูเธอวาดฝันว่าจะแต่งงานกับหนุ่มชนชั้นสูงอย่างเรเมือง โดยไม่ได้ตระหนักว่าในสถานะที่ต่ำกว่าเช่นนี้เป็นไปไม่ได้เลยที่เรเมืองจะจริงจังกับเธอจนถึงขั้นแต่งงาน ดังที่ ฌอร์ฌ ซองด์ได้ถ่ายทอดไว้ “เราจะแต่งงานกับหล่อนเพื่อให้หล่อนเป็นที่รังเกียจของครอบครัว เป็นที่ดูถูกเหยียดหยามจากชนชั้นเดียวกับเขา เป็นที่ตกลงขบขันในบรรดาคนรับใช้ เพื่อให้หล่อนอยู่ในสังคมที่ไม่เหมาะ

^{๒๙} Ibid ; p. 167.

«Raymond soutenait sa doctrine de monarchie héréditaire, aimant mieux, disait-il supporter les abus, les préjugés et les injustices, que de voir relever les échafauds et couler le sang innocent.»

กับหล่อน ที่ซึ่งความอับอายจะฆ่าหล่อน และเพื่อทั้บถมหล่อนด้วยความสำนึกผิดที่ได้นำความทุกข์มาให้ชายคนรักกระนั้นหรือ”^{๓๐}

จะเห็นว่าฌอร์ช ซองด์ ได้สะท้อนความเป็นจริงในสังคมยุคนั้น คือ ความเป็นไปไม่ได้ของการแต่งงานที่ตั้งอยู่บนความแตกต่างระหว่างชนชั้นและฐานะทางการเงินแม้จะรักกันก็ตาม ในขณะที่การแต่งงานระหว่างชนชั้นสูงด้วยกันก็มีความเป็นไปได้สูงแม้จะไม่มีความรักเป็นพื้นฐาน แต่เป็นการแต่งงานด้วยเหตุผลและผลประโยชน์ แม้กระนั้นการแต่งงานระหว่างชนชั้นที่ต่างกันจะเกิดขึ้นได้ก็เพื่อประสานผลประโยชน์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

“ราฟก็จะเดินหน้าสนับสนุนความฝันที่มีต่อระบอบสาธารณรัฐ ด้วยความปรารถนาที่จะจัดการใช้อำนาจในทางที่ผิด ความมอดติ ความอยุติธรรมทุกอย่าง ซึ่งตั้งอยู่บนความหวังที่มีต่อมนุษย์สายพันธุ์ใหม่”^{๓๑} ราฟนายแพทย์หนุ่มผู้เย็บขริมเป็นคนรักความเป็นธรรม จึงไม่น่าแปลกใจที่เขาพร้อมที่จะเข้าไปช่วยปกป้องอินเดียนาจากการกดขี่ของพ่อและสามี “การคุ้มครองฉันอย่างกล้าหาญของเขามาจากการกดขี่ของพ่อเมื่อก่อนนี้ได้แปรเปลี่ยนเป็นการดูแลอย่างระแวดระวังตัวกว่าเดิมเมื่อฉันถูกสามีกดขี่”^{๓๒} ราฟไม่เคยทำร้ายผู้หญิงไม่ว่าทางร่างกายหรือทางจิตใจ และท้ายที่สุดเขาก็ได้ครองใจอินเดียนา ทั้งสองแต่งงานอย่างเรียบง่าย และใช้ชีวิตอย่างสงบสุขที่เกาะบูร์บองห่างไกลจากสังคมเมือง

ฌอร์ช ซองด์ จบเรื่องด้วยความสุขสมหวังของอินเดียนาและราฟ ราวกับบอกเป็นนัยว่าสังคมจะพบความสุขและสถานภาพผู้หญิงจะดีขึ้นเมื่ออยู่ภายใต้การปกครองระบอบสาธารณรัฐ

^{๓๐} Ibid ; p. 76.

«L'épouserait-il pour la rendre odieuse à sa famille, méprisable à ses égaux, ridicule à ses domestiques, pour la risquer dans une société où elle se sentirait déplacée, où l'humiliation la tuerait, pour l'accabler de remords en lui faisant sentir tous les maux qu'elle avait attirés sur son amant?»

^{๓๑} Ibid ; p. 167.

«Ralphe allait donc toujours soutenant son rêve de république d'où il voulait exclure tous les abus ; tous les préjugés, toutes les injustices ; projet fondé tout entier sur l'espoir d'une nouvelle race d'hommes.»

^{๓๒} Ibid ; p. 160.

«...sa protection, autrefois si courageuse devant le despotisme de mon père, est devenue tiède et prudente devant celui de mon mari.»

บทสรุป

พอจะสรุปได้ว่า ในนวนิยายเรื่องนี้ ตั้งแต่ต้นจนจบสถานภาพของผู้หญิงจะเป็นเช่นไรนั้นมีผู้ชายเป็นคนกำหนด กำหนดโดย พ่อ สามี และชายคนรัก ผู้หญิงจะมีความสุขเหมือนตกรอกทั้งเป็นหรือมีความสุขในชีวิตก็เพราะผู้ชาย สถานภาพของผู้หญิงที่ต่ำต้อยกว่าผู้ชาย เป็นภาพที่พบเห็นกันมากในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และ ฌอร์ฌ ซองด์ ก็ได้ผ่านประสบการณ์นี้มาด้วยตัวเอง จึงถ่ายทอดออกมาได้กระจ่างชัด จึงถือได้ว่า นวนิยายเรื่อง *อินเดียนา* สะท้อนสถานภาพของผู้หญิงได้สอดคล้องกับความเป็นจริงของยุคสมัย

สำหรับ ฌอร์ฌ ซองด์ จากประสบการณ์ที่ล้มเหลวในการแต่งงานแบบคลุมถุงชน ทำให้เธอปรารถนาที่จะเห็นผู้หญิงแต่งงานด้วยความรักมากกว่า เพราะเธอเชื่อว่าความรักจะนำความสุขมาให้ชีวิตครอบครัว เธอไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงหาทางออกของความทุกข์โดยการฆ่าตัวตาย แม้จะเจ็บปวดขมขื่นกับชีวิตสมรสเธอก็ไม่คิดฆ่าตัวตาย ทางออกของเธอคือ ขอยา ซึ่งต้องใช้เวลานานทีเดียวในยุคนี้กว่ากระบวนการหย่าร้างทางกฎหมายจะทำได้สำเร็จ ผู้หญิงต้องรอจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ที่การหย่าร้างเป็นเรื่องปกติธรรมดา และผู้หญิงส่วนใหญ่ในยุคระบอบสาธารณรัฐเริ่มมีสถานภาพดีขึ้น กำหนดและตัดสินใจในชีวิตตัวเอง ชีวิตของผู้หญิงมิได้จำกัดอยู่ภายในบ้าน เธอสามารถทำงานนอกบ้าน มีสิทธิ์มีเสียงสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ผู้หญิงได้รับการศึกษาทัดเทียมชาย รูปแบบการใช้ชีวิตก็เปลี่ยนแปลงไป มีผู้หญิงจำนวนไม่น้อยพึงพอใจที่จะมีชีวิตอยู่โดยปราศจากทะเบียนสมรส แม้กระทั่งนักเขียนหญิงชื่อดังที่เรียกร่องสิทธิ์สตรี อย่างซีโมน เดอ โบวัวร์ (Simone de Beauvoir) ผู้เขียนนวนิยายเรื่อง *เพศที่สอง (Deuxième Sexe)* เธอเป็นคู่ชีวิตของ ฌอง ปอล ซาทร์ และครองชีวิตอยู่โดยปราศจากพันธนาการทางกฎหมาย สถานภาพของผู้หญิงในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ จึงแตกต่างกันอย่างมากกับผู้หญิงในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ของ ฌอร์ฌ ซองด์

บรรณานุกรม

หนังสือ

PRIOLLAUD, Nicole, *La Femme au 19ème siècle (textes réunis)*, Liana Levi, Paris, 1983.

SAND George, *Indiana*, Gallimard, Paris, 1984.

TONDEUR Claire-Lise, *Voix de femmes, écritures de femmes dans la littérature française du XIXe - XXe siècle (textes choisis)*, university Press of America, Maryland, 1990.

VALSE, J.L, *Les Droits de la femme*, Cherbuliez, Paris, 1891.

VERMEYLEN, *Les Idées politiques et sociales de George Sand*, éditions de l'université de Bruxelles, Belgique, 1984.

วัลยา วิวัฒน์ศร, เกี่ยวกับผู้ประพันธ์ ใน *เบื้องอภรรพ์* แปลโดย แสงระวี ทองดี, สำนักพิมพ์มติชน กรุงเทพฯ ๒๕๔๙.

วารสาร

George Sand, une rebelle face à son siècle., *Magazine littéraire*, n° 431 mai 2004, pp. 22-62.